

MEMO

Aan **Gemeente Amsterdam**
Ter attentie van **Bart Vertelman**
van **Expertgroep Gezondheidseffecten windturbines**
datum **9 december 2021**

onderwerp **Reactie op 'Signalen uit de stad, afwegingskader windturbines Amsterdam'**

Geachte heer Vertelman,

U heeft ons als expertgroep gevraagd te reageren op het concept-afwegingskader windturbines Amsterdam. Deze vraag heeft ons eerlijk gezegd wat overvallen, omdat wij als expertgroep pas net van start zijn gegaan en wij nog geen inhoudelijke uitspraken kunnen doen over onze bevindingen over de gezondheidseffecten van windturbines.

Tegelijkertijd lezen wij dat dit afwegingskader niet is bedoeld om tot een nadere afweging of bepaling van te maken afwegingen te komen, maar een overzicht is van signalen uit de stad. In dit licht verzoeken wij u in het afwegingskader niet de indruk te wekken dat het werk van onze expertgroep input is voor dit kader, zoals bijv. op pagina 6 lijkt te gebeuren.

Wij hebben kort naar het afwegingskader gekeken en vanuit onze expertise ons drie vragen gesteld:

1. Klopt de gepresenteerde informatie met onze expertise en kennis over gezondheidseffecten van windturbines?
2. Herkennen wij de gepresenteerde signalen uit de stad over gezondheidseffecten van windturbines uit de signalen die ons hebben bereikt?
3. Kunnen wij een advies geven over de alinea 'Hoe gaat de gemeente om met deze signalen?'

Ad 1. Juistheid gepresenteerde informatie

In de opzet van het afwegingskader zijn gezondheid en hinder als twee verschillende aspecten gepresenteerd. Uit de wetenschappelijke literatuur over gezondheidseffecten blijkt echter dat hinder juist wordt beschouwd als een gezondheidseffect in zichzelf en bovendien impact lijkt te hebben op andere aspecten van gezondheid. Wij menen daarom dat het niet zinvol is hinder afzonderlijk te presenteren. In ieder geval zal ons advies over gezondheidseffecten naar onze verwachting ook betrekking hebben op hinder en de effecten daarvan op andere aspecten van gezondheid.

Wij menen dat de informatie over de vigerende gezondheidsnormen rond windturbines op pagina 9 niet juist is. Door een recente uitspraak van de Raad van State zijn de hier aangehaalde geluidsnormen voor windturbines niet meer rechtsgeldig. Wij adviseren u op dit punt de informatie te corrigeren. Ook op pagina 11 wordt in eerste instantie de indruk gewekt dat deze normen nog van toepassing zijn en pas in tweede instantie aangegeven dat deze normen door de Raad van State buiten werking zijn verklaard.

Ad 2. Weergave signalen uit de stad

Als expertgroep hebben wij op basis van de signalen die wij hebben waargenomen uit onder andere inbreng bij de gemeenteraad zeven centrale punten gedestilleerd:

1. Gezondheidseffecten voor kinderen
2. Gezondheidseffecten voor mensen met risicofactoren (zoals ouderen met vaak chronische aandoeningen)
3. Gezondheidseffecten van laagfrequent geluid en infrageluid
4. Invloed van verschillende geluidbronnen op elkaar (cumulatie en maskering)
5. Vrijkomen van schadelijke stoffen (bijv. Bisfenol A) door eroderen wieken
6. Invloed van (tip)hoogte van windturbines op gezondheidseffecten
7. Vergelijking van ervaren hinder door windturbines met andere geluidbronnen (zoals wegverkeer en vliegverkeer)

Deze punten komen ons tot op heden voor als de kern van de geuite zorgen vanuit de stad. Wij hebben de klankbordgroep gezondheidseffecten uitgenodigd aanvullende circa vijf vragen of zorgen vanuit haar midden bij ons neer te leggen. Deze punten zullen gezamenlijk centraal staan in de verdiepende gesprekken binnen onze expertgroep. Niet al deze punten treffen wij aan in uw overzicht van signalen uit de stad.

Ad 3. Hoe gaat de gemeente hiermee om?

U schetst op pagina 13 van het afwegingskader, hoe de gemeente procesmatig en inhoudelijk wil omgaan met de signalen uit de stad. Bij het proces geeft u aan dat onze expertgroep gesprekken voert over oa. de geluidsnormen en effecten op de gezondheid. Wij vinden deze formulering vrijblijvend. Wij dringen erop aan dat u aangeeft dat de expertgroep op verzoek van de gemeente komt met een advies over de gezondheidseffecten van windturbines en dat u dat zal betrekken bij het bepalen van de normen die de gemeente hanteert ten aanzien van gezondheidseffecten.

Wat betreft de inhoud geeft u aan dat alle windmolens moeten voldoen aan de wettelijke normen voor geluid. Wij wijzen erop dat de gemeente hieraan geen kaders kan ontnemen, zolang het rijk geen rechtsgeldige normen heeft gesteld. De gemeente zal vooralsnog zelf beredeneerd normen moeten formuleren. Bovendien wekt u de indruk dat als er wel rechtsgeldige wettelijke normen zouden bestaan, deze de basis zouden vormen voor de gemeentelijke normstelling. De impact van te plaatsen windturbines zouden dan per locatie aan de hand van deze normen in gezondheidseffectanalyses worden onderzocht. Vervolgens gaat u in uw tekst in op aspecten als de afstand tot windturbines relevant is en de mogelijke impact van omgevingsgeluiden.

Uw concept-tekst wekt de indruk dat de gemeente al weet hoe de gezondheidseffecten van windturbines moeten worden vastgesteld en aan de hand van welke normen deze moeten worden getoetst, terwijl u daar juist advies over heeft gevraagd. Deze tekst zou vooruitlopen op onze advisering en daarmee schade toebrengen aan de door u beoogde reflectie. Wij bevelen u aan de formulering van het afwegingskader op dit punt te heroverwegen.

Namens de expertgroep,
Vriendelijke groet,

N. Koeman
Voorzitter